

СЕМАНТИЧНІ ТА СТИЛІСТИЧНІ АСПЕКТИ ВЖИВАННЯ ГЕОГРАФІЧНОЇ ЛЕКСИКИ У ПОЕЗІЯХ ЕМІЛІ ДІКІНСОН

Колівошко В.В.,

Київський університет імені Бориса Грінченка,
вул. Бульварно-Кудрявська, 18/2, м. Київ, 04053
vintazvita@hotmail.com

У статті надано результати емпіричного дослідження, мета якого полягала у з'ясуванні причини та особливостей використання географічної лексики у поетичних текстах Емілі Дікінсон. Дослідження специфічного використання поетесою географічної лексики, семантики та стилю її поезій і стало поштовхом до наукових розвідок. Результати демонструють кількісну та якісну характеристику вживання географічної лексики, особливості маніпулювання географічним вокабуляром на усіх рівнях мови, специфіку кольорової гами поезій Емілі Дікінсон. Продемонстровані результати спроби інтерпретувати особливості «гри з географічною лексикою» у віршах авторки.

Ключові слова: поетичні тексти, Емілі Дікінсон, емпіричне дослідження, географічна лексика, семантика та стилістика поезій, кольорова гама.

Колівошко В.В.

Семантические и стилистические аспекты использования географической лексики в поэтических текстах Эмили Дикинсон

В статье приводятся результаты эмпирического исследования, целью которого стало выяснение причин и особенностей использования географической лексики в поэтических текстах Эмили Дикинсон. Исследование специфического использования поэтессой географической лексики, семантики и стиля ее стихов стало толчком к научным исследованиям. Результаты демонстрируют количественную и качественную характеристику употребления географической лексики, особенности манипулирования географическим вокабуляром на всех уровнях языка, специфику цветовой гаммы стихов Эмили Дикинсон. Продемонстрированы результаты попытки интерпретировать особенности «игры с географической лексикой» в стихах автора.

Ключевые слова: поэтические тексты, Эмили Дикинсон, эмпирическое исследование, географическая лексика, семантика и стилістика стихотворений, цветовая гамма.

V. Kolivoshko

Semantic and stylistic aspects of using geographical vocabulary in Emily Dickinson's verse

This article reports a study according to the tenets of empirical methodology in addressing research questions. The project tests the principles of using geographical vocabulary in Emily Dickinson's verse. It focuses on the study of stylistic and semantic aspects of the usage of geographical vocabulary. The results demonstrate the quantitative and qualitative characteristics of the usage of geographical vocabulary. Emily Dickinson's poems are full of geographical names, which she uses with both positive and negative connotations. As we can see, the negative connotations prevail. The results point out how Emily Dickinson manipulates geographical names at all levels of the language. In addition, the findings indicate specific color gamma of Emily Dickinson's poems. The use of colors is different for each geographical object; especially it applies to the names of countries, towns etc. Emily Dickinson associates every continent with its own unique color. These findings demonstrate the individual style of Emily Dickinson, which is distinctive among other poets.

Key words: Emily Dickinson, Emily Dickinson's verse, geographical vocabulary, empirical research methods, semantic and stylistic aspects, color gamma (palette).

I judge from my Geography —
Emily Dickinson

Вступ. Представниця пізнього американського романтизму — Емілі Дікінсон — стала яскравим об'єктом для критицизму, а її поезії — широким полем для досліджень на усіх рівнях мови.

Широким полем для наукових розвідок є специфічне використання поетесою географічної лексики через призму семантики і стилю її поезій. Це і зумовило **актуальність** наших наукових пошуків.

Метою дослідження є з'ясування особливостей специфічного використання географічної лексики у поетичних текстах Емілі Дікінсон. Для досягнення поставленої мети необхідно було вирішити такі завдання: проаналізувати творчий доробок поетки, використовуючи емпіричні методи дослідження; визначити домінуючі ознаки вживання географічної лексики Е. Дікінсон та характер їх взаємодії; розкрити специфіку використання географічної лексики через призму семантики і стилю поезії авторки.

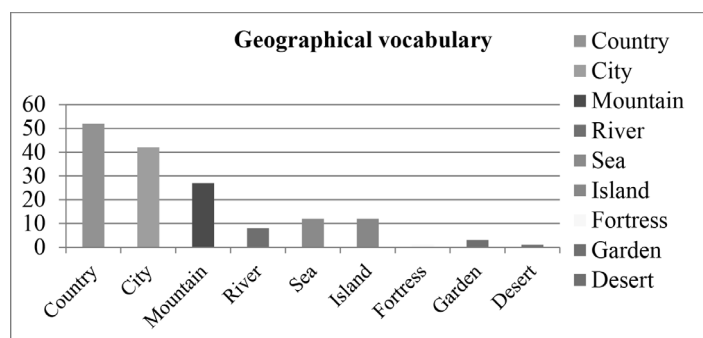
Критичний огляд літератури, концептуальних рамок, гіпотез тощо. Важливими для нашого дослідження є наукові праці Д. Мітчелла, М. Стюарт [11] і В. Поллак [12]. Вагомий внесок у розгляд творчості та поезії Емілі Дікінсон спостерігаємо серед вітчизняних дослідників, таких як С.Д. Павличко [2], Г.В. Чеснокова [7] та ін.

Результати дослідження та обговорення. Не зважаючи на той факт, що поетеса практично все своє життя перебувала вдома, не покидаючи батьківського будинку, це не стало на заваді «подорожувати» завдяки притаманному їй екстраординарному світогляду та фантазії: *Some*

Vision of the World Cashmere — I confidently see! [5, 64]. Горизонти, які відкриває для себе Емілі Дікінсон неймовірно вражають. Навряд чи хтось міг би з такою точністю описати місцевість континенту, країни чи міста, якого ніколи не мав змоги відвідати. Таке відчуття, ніби для авторки кордонів не існує: Європа, Азія, Південна та Північна Америки, Африка, Близький Схід — це її «брати і сестри»: *Sister of Ophir — Ah, Peru — <...> Brother of Ophir Bright Adieu* [5, 1366]; *Of un conjectured quantity — As Asiatic Rains —* [5, 550]; *Pity — the Pard — that left her Asia —* [5, 492]; *To see it flashing when he dines Do Birmingham eclipse — Memories — of Palm —* [5, 1374]; *Volcanoes be in Sicily And South America* [5, 1705].

Аналіз поезії Емілі Дікінсон свідчить про широке використання географічної лексики у своїх віршах. Найбільш часто вживаними є назви континентів, країн, міст, гір, річок, морів та островів. Назвами фортець, садів, пустель поетеса послуговується значно рідше, про що свідчить наступна діаграма.

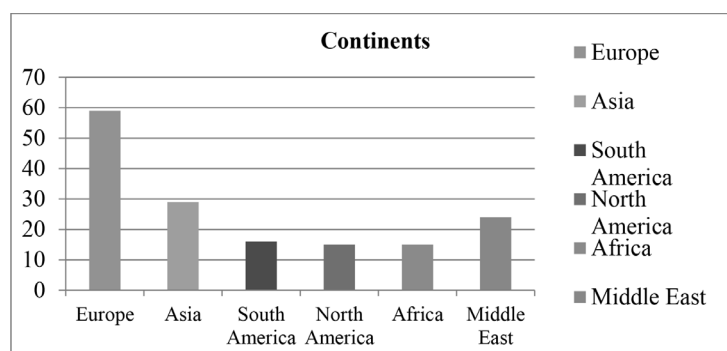
Діаграма 1



Серед континентальної лексики поетичних текстів Емілі Дікінсон домінуючими є лексичні

одиниці, що географічно знаходяться в Європі, Азії та на Близькому Сході (діагр. 2).

Діаграма 2



Вірші Емілі Дікінсон «рясніють алюзіями на різні географічні місця, в яких вона ніколи не була» [1, 72]. Характеризуючи дуже вузький географічний досвід американської поетки, Д. Коуді називає її «мандрівником у кріслі» [9, 27].

Як показують наші дослідження, у своїх поезіях Емілі Дікінсон використовує 22 географічні назви європейських країн, регіонів, міст, сіл, округів: *Finland, Great Britain, Italy, Lapland, Norwegian, Switzerland (Swiss); Aragon, Brussels,*

Carrara, Geneva, Kidderminster, Orleans, Paris, Venice тощо [5].

Аналізуючи поезію 525, ми переконуємося у тому, що Емілі Дікінсон надає недостовірну інформацію щодо географічного поширення рослини під назвою Болиголов. Авторка стверджує, що Болиголов процвітає та насичується «скреготом» холодних північних вітрів, що це найсолодший харч та найкращий норвезький напій для рослини. Проте у природі ареал даного виду рослин не охоплює територію Лапландії. Емілі Дікінсон зосереджує свою увагу на зовсім непримітній, але смертоносній рослині. На фонетичному рівні авторка використовує алітерації /s/, /h/, /p/, /t/, /θ/, /k/ — *instinct for the Hoar, the Bald, Lapland's — necessity, The Hemlock's nature thrives, The Gnash of Northern, sweetest nutriment — to him, His best*. Широке використання глухих приголосних дає можливість Емілі Дікінсон показати усю нікчемність та безкорисність існування рослини, отруйність якої є тільки джерелом смерті. На лексичному рівні образ отруйної трави підкреслений негативною конотацією — *Hoar, Bald, on cold, The Gnash, Northern winds, Norwegian Wines*. У свою чергу графічний рівень представлений додатковою семантизацією номінативних одиниць через написання їх з великої літери: *the Hoar, the Bald, Hemlock, Gnash, Wines*. Дана поезія не є винятком, адже поетка використовує тире замість традиційно вживаних ком та крапок. Таким чином пунктуація несе в собі своєрідне семантичне навантаження та новаторство. Тире послуговує також паузами у тих місцях, де авторка навмисно чи несвідомо хотіла зробити акцент, привернути увагу читача.

Переважає кількість поезій пронизана метафоричними концептами, що є притаманними для авторського стилю поетки. Емілі Дікінсон нібито проживає інше життя, перемістившись через океан за європейський горизонт. Своє життя та життя інших людей вона порівнює зі Швейцарями чи власне із країною, яка перебуває у нерухомості та спокої: *Our lives are Swiss — So still — so Cool* — [5, 8]. Метафоричний зміст прихований у віршованому тексті 80, де Італія асоціюється з вартовим, що назавжди вклинився поміж похмурими горами Альпами: *Italy stands the other side! While like a guard between — The solemn Alps — The siren Alps Forever intervene!* [5, 80]. Авторка наділила гори Альпи людськими рисами, адже вони, як справжні та вічні спостерігачі зміни століть, виглядають дуже серйозно та похмуро, чим нагадують зморщених 100-літніх дідуганів. Досить помітними є алітерації глухих /s/, /t/, /f/, /θ/, /k/ та дзвінких /l/, /n/, /r/ звуків — *Our lives are Swiss — So still — so Cool — Till some odd afternoon The Alps neglect their Curtains And we look farther on! Italy stands the other side! While like a guard between — The solemn Alps — The siren Alps Forever*

intervene! [5, 80]. Характерним для неординарної пунктуації Емілі Дікінсон є також використання знаків оклику у кінці речень для підсилення своїх почуттів. Варто відмітити, що зміст даного вірша містить більш позитивне конотативне значення, ніж попередній.

Поетичний текст 312 теж демонструє впливання географічної лексики у тканину вірша. Він присвячений Елізабет Баррет Браунінг, англійській поетесі. Вірогідно, Емілі Дікінсон отожнювала себе з нею, адже Елізабет Браунінг теж була поетесою з хорошою освітою, теж була улюбленою старшою дочкою заможного батька, який хотів, щоб вона залишалася вдома. Різниця лише полягала у тому, що Елізабет Браунінг у свої 39 років вийшла заміж, і тому заради чоловіка змушена була переїхати з рідного міста до міста Флоренції (Італія). Але згодом Браунінг помирає, і це вочевидь дуже засмучує нашу поетку. Тому Емілі Дікінсон не могла не згадати про її “last Poems”, які у 1861 році надрукував Містер Браунінг. У першій половині вірша Емілі Дікінсон намагається показати велич таланту Елізабет Браунінг через написання з великої літери номінативних одиниць, у яких відчувається позитивна конотація: *Poems, Tongue, Record, Woman, Summer, Morning, Half the Tune, Adoring, Anglo-Florentine, Praise, Head too High to Crown, Diadem, Ducal Showing, Her*. «Останні вірші» порівнюються з божеством “So divine”, яке *Robin*, тобто вільшанка — птах, що є символом Англії, співає з похвалою та величчю: *uttered Half the Tune — Gushed too free for the Adoring — From the Anglo-Florentine*. Прослідковується цікаве поєднання назв жителів двох різних країн *Anglo-Florentine*. Можливо, авторка таким чином хотіла підкреслити велич визнання та популярності Елізабет Браунінг як у рідній Англії, так і в Італії. Початок та друга половина поезії налічує негативно конотативну лексику: *last, Poets — ended, Silver, perished, dull, Grave — sufficient sign, Nought, No, Suffocate, woe, down — in Italy*. У даному випадку, географічна назва — Італія — використана з негативною конотацією, адже Емілі Дікінсон ніби засуджує *Bridegroom* за те, що вивіз свою кохану в Італію, де вона прожила так мало, і все що залишилося після неї — останні поезії: *a Bridegroom — Put Her down — in Italy?* [5, 312].

Г.В. Чеснокова вважає, що кольори поетеси «є далекими від усталених на позначення фізичної властивості тієї чи іншої реалії» [3, 189], та стверджує, що кольорова гама поетеси є насиченою та інтенсивною [3, 189]. Палітра, яка присутня у даній поезії, представлена штучним сріблястим кольором, який вірогідно асоціюється поеткою зі смертю: *Her — “last Poems” — Poets — ended — Silver — perished — with her Tongue* [5, 312]. Але смерть поетки і разом з тим загибель її поезій пофарбована не в буденний сірий колір, а у сріблястий, що

є свідченням поваги та піднесення Елізабет Браунінг у очах авторки. На граматичному рівні простежується фрагментарність речень, яка заважає спіймати потік думки Емілі Дікінсон: *Not on Record — bubbled other, Flute — or Woman — So divine — Not unto its Summer — Morning, Late — the Praise — 'Tis dull — conferring, Nought — that We — No Poet's Kinsman — Suffocate — with easy woe* — [5, 312]. Варто згадати про поняття «контекстуальний фрейм», яке вводить К. Еммотт для пояснення розриву поезії на різні смислові фрагменти: «контекстуальний фрейм — це ментальна репрезентація, яка дозволяє нам звести разом різні частини місця події у нашій уяві» [10, 35]. Для читача це чудовий засіб сприймати поезію сукупно, а не фрагментами, які навіть за змістом не є пов'язаними.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Віршовані тексти Емілі Дікінсон насичені географічною лексикою, яка вживається як з позитивною, так і негативною конотацією. Поетка маніпулює написанням віршів на усіх рівнях мови: від фонетичного до граматичного. Для графіки поетичних текстів поетки характер-

ним є використання тире з метою сегментування віршів, а також створення штучних пауз там, де їй необхідно, або просто заміна слів даним пунктуаційним знаком. Усе це є показником індивідуального, ні на кого не схожого стилю написання поезій, притаманного Емілі Дікінсон. Авторка використовує великі літери не тільки для власних назв або слів на початку речення, а також і посередині чи у кінці рядка, що несе у собі додаткове семантичне навантаження. Використання кольорової гами, різної для окремого географічного об'єкта, теж привертає до себе увагу та стимулює для подальших наукових розвідок.

Подальшим перспективним напрямком розвідки поетичного здобутку Е. Дікінсон може бути дослідження її поетики у межах емпіричної парадигми наукового знання [4; 8], що дозволить глибше інтерпретувати особливості рецепції її поезій та розкрити спільні універсальні категорії. Так само важливими можуть бути знахідки компаративного підходу до вивчення реакції читачів [6] на поезії Е. Дікінсон в оригіналі та перекладі [13].

ДЖЕРЕЛА

1. Безребра Н.Ю. Лінгвостилістичний та семантико-когнітивний аспекти поетики Е. Дікінсон : дис. канд. філ. наук : 10.02.04 «Германські мови» / Безребра Наталя Юріївна. — Київ, 2007. — С. 72.
2. Павлычко С.Д. Философская поэзия американского романтизма (поэтическое творчество Ралфа Уолдо Эмерсона и Эмили Дикинсон) : автореф. дис. ... канд. филол. наук: 10.01.05 / КГУ им. Т. Шевченко. — К., 1984.
3. Чеснокова Г.В. Сенсорика в ліриці Емілі Дікінсон // Мовні і концептуальні картини світу : зб. наук. пр. — Вип. 13. — К. : Видавничий дім Дмитра Бураго, 2004. — С. 188–192.
4. Чеснокова Г.В. Як виміряти враження від поезії або Вступ до емпіричних методів дослідження у мовознавстві : [монографія] / Ганна Вадимівна Чеснокова. — К. : Ленвіт, 2011. — 248 с. DOI : 10.13140/2.1.3428.6400
5. Dickinson E. The Complete Poems of Emily Dickinson (CPED) [Електронний ресурс] / Emily Dickinson // Bartleby.com. — 2000. — Режим доступу до ресурсу : www.bartleby.com/113/
6. Chesnokova A. Cross-Cultural Reader Response to Original and Translated Poetry: An Empirical Study in Four Languages / A. Chesnokova, S. Zyngier, V. Viana, J. Jandre, A. Rumbesht, F. Ribeiro // Comparative Literature Studies. — 2017. — 54.4. — P. 824–849.
7. Chesnokova A. Dickinson in the Ukraine: Slavic Traditions and New Perspectives / A. Chesnokova // The International Reception of Emily Dickinson / [ed. by D. Mitchell, M. Stuart]. — London : Continuum, 2009. — P. 189–203.
8. Chesnokova A. Empirical Stylistics in an EFL Teaching Context: Comparing Virtual and Face-to-Face Reading Responses / A. Chesnokova // Scientific Approaches to Literature in Learning Environments / [ed. by M. Burke, O. Fialho, and S. Zyngier]. — Amsterdam / Philadelphia : John Benjamins, 2016. — P. 105–124. DOI : 10.1075/lal.24.06che.
9. Cody D. Blood in the Basin: The Civil War in Emily Dickinson's "The name — of it — is 'Autumn'" // The Emily Dickinson Journal. — 2003. — Vol. 12. — № 1. — P. 25–52.
10. Emmott C. The Experience of Reading: Cognition, Style, Affect and Social Space // Textual Secrets: The Message of the Medium. Proceedings of 21st PALA Conference (Apr. 12–15, 2001) / Ed. by Csábi S., Zerkowitz J. — Budapest: Printing House Akadémiai Nyomda, Martonvásár, 2001. — P. 29–41.
11. Mitchell D. The International Reception of Emily Dickinson / D. Mitchell, M. Stuart. — London: MG Books Group, 2009. — 334 p.
12. Pollak V.A Historical Guide to Emily Dickinson / Vivian Pollak. — New York : Oxford University Press, 2004. — 312 p.
13. Shurma S. Emily Dickinson's Poetry in Russian and Ukrainian Translation: Synaesthetic Shift / S. Shurma, A. Chesnokova // Vertimo studijos (Translation Studies). — 2017. — № 10. — P. 95–119. ISSN 2029-7033. DOI : 10.15388/VertStud.2017.10.11291.

REFERENCES

1. Bezrebra, N. Yu. (2007). Lingvostylistychnyi ta semantyko-kognityvnyi aspekty poetyky E. Dikinson [Linguostylistic and Semantic-cognitive Aspects of E. Dickinson's Poetry]. Candidate's thesis, Kyiv, 72 p.
2. Pavlychko, S. D. (1984). Filosofskaia poeziia amerikanskogo romantizma (poeticheskoie tvorchestvo Ralfa Uoldo Jemersona i Emili Dikinson) [Philosophical Poetry of American Romanticism (poetry writings of Ralph Waldo Emerson and Emily Dickinson)]. Extended abstract of candidate's thesis, Kyiv.
3. Chesnokova, H. V. (2004). Sensoryka v lirytsi Emili Dikinson. [Sensory in Poetry by Emily Dickinson]. Kyiv, Vydavnychiy dim Dmytra Buraho, *Movni i kontseptualni kartyny svitu*, 13, 188–192.
4. Chesnokova, H. V. (2011). Yak vymiryaty vrazhennia vid poezii abo Vstup do empirychnykh metodiv doslidzhennia u movoznavstvi [How to Measure an Impression of Poetry or Introduction to Empirical Research Methods in Linguistics]. Kyiv, Lenvit, 248 p. DOI: 10.13140/2.1.3428.6400.
5. Dickinson, E. (2000). The Complete Poems of Emily Dickinson (CPED). www.bartleby.com/113/
6. Chesnokova, A. (2017). Cross-Cultural Reader Response to Original and Translated Poetry: An Empirical Study in Four. *Comparative Literature Studies*, 188–192.
7. Chesnokova, A. (2009). Dickinson in the Ukraine: Slavic Traditions and New Perspectives. *The International Reception of Emily Dickinson* [ed. by D. Mitchell, M. Stuart]. London: Continuum, 54.4, 824–849.
8. Chesnokova, A. (2016). Empirical Stylistics in an EFL Teaching Context: Comparing Virtual and Face-to-Face Reading Responses [ed. by M. Burke, O. Fialho, and S. Zyngier]. Amsterdam. Philadelphia: John Benjamins, 105–124. DOI 10.1075/lal.24.06che.
9. Cody, D. (2003). Blood in the Basin: The Civil War in Emily Dickinson's "The name — of it — is 'Autumn'". *The Emily Dickinson Journal*, Vol. 12, №1, 25–52.
10. Emmott, C. (2001) The Experience of Reading: Cognition, Style, Affect and Social Space. *Textual Secrets: The Message of the Medium. Proceedings of 21st PALA Conference (Apr. 12–15, 2001)*. Ed. by Csábi S., Zerkowitz J. Budapest: Printing House Akadémiai Nyomda, Martonvásár, 29–41.
11. Mitchell, D. (2009). *The International Reception of Emily Dickinson*. D. Mitchell, M. Stuart. London, MG Books Group, 334 p.
12. Pollak, V. A (2004). *Historical Guide to Emily Dickinson*. New York, Oxford University Press, 312 p.
13. Shurma, S. & Chesnokova, A. (2017). Emily Dickinson's Poetry in Russian and Ukrainian Translation: Synaesthetic Shift. *Vertimo studijos (Translation Studies)*, 10, 95–119. ISSN 2029-7033. DOI: 10.15388/VertStud.2017.10.11291.